

Streszczenie

Modraszek orion (*Scolitantides orion*) jest dosyć szeroko rozprzestrzenionym ciepłolubnym gatunkiem motyla. Jego zasięg sięga od zachodu Półwyspu Iberyjskiego i dalej na wschód rozciąga się poprzez środkową i południową Europę, docierając aż do środkowowschodniej części Azji, Tybetu oraz Japonii. Dysjunktywne stanowiska zlokalizowane są również na terenie południowej Fennoskandii. Pomimo szerokiego zasięgu, *S. orion* wszędzie uważany jest za gatunek lokalny i rzadki. W ostatnich dziesięcioleciach zauważa się dość wyraźną tendencję spadkową, zarówno w ilości jego stanowisk jak i liczebności populacji na terenie całej Europy. Z tego powodu gatunek ten został umieszczony w Red Data Book of European Butterflies ze statusem narażonego na wyginięcie (VU) oraz w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt ze statusem zagrożonego wyginięciem (EN). W Polsce gatunek dotychczas podawany był z niewielu rozproszonych stanowisk w południowej i wschodniej części kraju, jednak niektóre z nich mają już jedynie charakter historyczny. W trakcie badań prowadzonych w latach 2014-2016 podjęto się: weryfikacji danych o występowaniu motyla na współcześnie podawanych stanowiskach; oszacowania liczebności populacji na stanowiskach (z wykorzystaniem metody wielokrotnych łowień); dokładnych obserwacji fenologii, biologii i etologii gatunku (w tym m.in. cech budowy morfologicznej stadiów rozwojowych oraz preferencji pokarmowych); poznania gatunków pasożytniczych oraz symbiotycznych oraz określenia pokrewieństwa między europejskimi populacjami modraszka oriona. W wyniku przeprowadzonych badań gatunek potwierdzono na zaledwie połowie stanowisk podawanych w okresie ostatnich 20-25 lat oraz odnaleziono jedno nowe stanowisko. Obecne występowanie gatunku w Polsce ogranicza się wyłącznie do Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Oszacowana wielkość populacji modraszka oriona okazała się bardzo niska – 109-259 osobników dorosłych w pokoleniu wiosennym na dwóch jego najliczniejszych stanowiskach w latach 2015-2016. Ponadto, na jednym ze stanowisk stwierdzono występowanie drugiego pokolenia motyla. Informacja ta potwierdza możliwość występowania gatunku w dwóch pokoleniach w Polsce. Badania potwierdziły wybitną osiadłość gatunku oraz małe zdolności dyspersyjne. Motyle były ściśle przywiązane do zajmowanych przez siebie biotopów. Najdłuższe

wykazane odległości przelotów wynosiły ok. 300 m. Z obserwacji wynika, że postacie dorosłe modraszka korzystają z każdej dostępnej rośliny nektarodajnej w okresie lotów. W trakcie badań stwierdzono 8 gatunków mrówek wchodzących w interakcje z gąsienicami modraszka oriona, z czego trzy nie były dotąd dla niego podawane. Wstępne badania genetyczne fragmentu genu *COI* (uwzględniając również dane z bazy GenBanku) wykazały, że analizowany fragment cechuje się bardzo niską zmiennością haplotypową, a polskie populacje są najbardziej zbliżone do fińskich, reprezentując ten sam haplotyp.

Przedstawione badania wykazały, że gatunek występuje tylko na kilku stanowiskach na ograniczonym obszarze w dolinie Wisły, a jego populacje są nieliczne. Dodatkowo stanowiska są w dużym stopniu zagrożone ze strony sukcesji naturalnej, działalności gospodarczej człowieka oraz kłusownictwa. Gatunek pilnie wymaga zabiegów czynnej ochrony, bez których motylowi grozi wyginięcie w ciągu kilkunastu lat lub w okresie nieznacznie dłuższym.